

โครงการ

การป้องกันและลดอัตราการเกิดภาวะลมร้อน และอาการท้องเสียในลูกม้าแรกเกิด - ๒ เดือน

ภายใน ผสบ.กสช.๑ กส.ทบ.

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเสนอโครงการ

๑.๑ หน่วย : กสช.๑ กส.ทบ.

๑.๒ ชื่อกลุ่ม/สมาชิกกลุ่ม :

๑.๒.๑ พ.ต.วาทิต	ภูบุบผา	ปฏิบัติหน้าที่ ทน.ผสบ.กสช.๑ กส.ทบ.
๑.๒.๒ ร.อ.วัชรทัต	ทองสว่าง	ประจำแผนก ผสบ.กสช.๑ กส.ทบ.
๑.๒.๓ ร.ต.เอนก	อยู่ดี	ทน.มว.สบ.๒ ผสบ.กสช.๑ กส.ทบ.
๑.๒.๔ จ.ส.อ.อนุกุล	พรายเพชร	ทน.หมู่.สบ.๑ ผสบ.กสช.๑ กส.ทบ.

๑.๓ ผู้ประสานงาน : พ.ต.วาทิต ภูบุบผา

๑.๔ เบอร์โทรศัพท์/โทรสาร ที่สามารถติดต่อได้ : ๐๓๔ ๖๗๑ ๘๔๐

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลโครงการ

๒.๑ ชื่อผลงาน/ชื่อโครงการ : การป้องกันและลดอัตราการเกิดภาวะลมร้อน และอาการท้องเสียในลูกม้าแรกเกิด - ๒ เดือน ภายใน ผสบ.กสช.๑ กส.ทบ.

๒.๒ หลักการและเหตุผล ความสำคัญของปัญหา

กสช.๑ กส.ทบ. เป็นหน่วยขึ้นตรงกับ กส.ทบ. มีภารกิจหลักทางด้านการผลิตม้า ซึ่ง กสช.๑ กส.ทบ. ได้ให้ความสำคัญตั้งแต่กระบวนการผลิตม้าและขั้นตอนการดูแลม้าในทุกช่วงอายุ ให้ความสำคัญสมบูรณ์ทางด้านสุขภาพและการป้องกันเกิดการสูญเสียที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะลูกม้าแรกเกิดที่ยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศในพื้นที่ กสช.๑ กส.ทบ. ตั้งอยู่ในเขต อ.เมือง จ.กาญจนบุรี อยู่ในเขตภูมิอากาศแบบฝนเมืองร้อนเนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรีส่วนใหญ่ เป็นที่ดอนมีทิวเขา เป็นแนวยาวกั้นแดนจึงทำให้มีอุณหภูมิค่อนข้างสูงและมีอากาศร้อนอบอ้าวมาก อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 39.39 องศาเซลเซียส โดยเฉพาะในเดือนเมษายน ซึ่งเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนที่สุดในรอบปี ส่วนในฤดูฝนเริ่มตั้งแต่มิถุนายนจนถึงเดือนตุลาคมโดยช่วงนี้เป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทยทำให้มีฝนตกในช่วงนี้ โดยตกชุกที่สุดโดยเฉพาะในช่วงเดือนกันยายน เป็นช่วงที่มีความชื้นสูง ซึ่งสภาพภูมิอากาศที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ ผสบ.กสช.๑ กส.ทบ. ได้พบปัญหาของของลูกม้าแรกเกิดโดยแบ่งเป็น ๒ อาการ ดังนี้

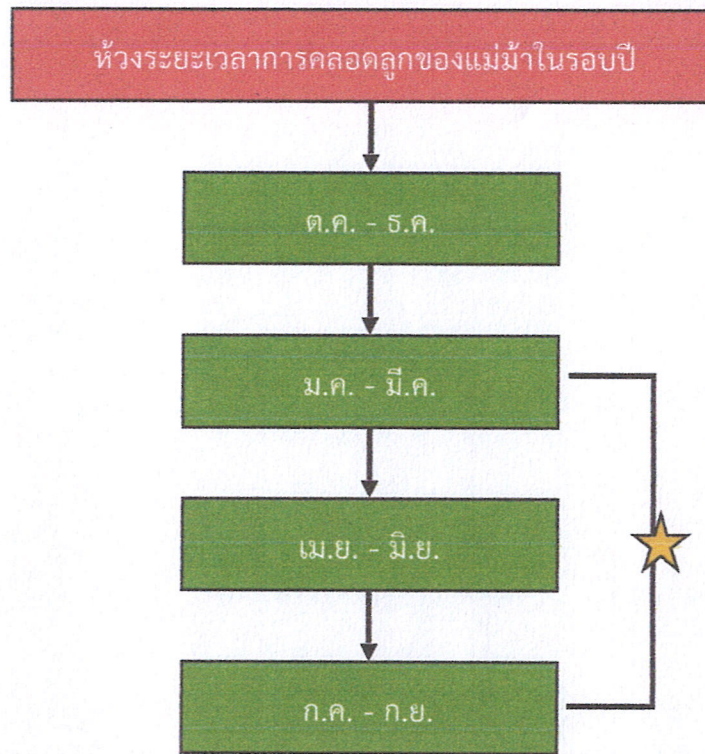
๑. การเกิดภาวะลมร้อนในช่วงฤดูร้อน : เกิดจากการที่ร่างกายของม้าได้รับความร้อนมากเกินไป และไม่สามารถระบายความร้อนออกจากร่างกายได้ทัน ทำให้ความร้อนสะสมอยู่ในร่างกายของม้า และอันตรายถึงแก่ชีวิตได้

๒. อาการท้องเสียในลูกม้าแรกเกิด : เกิดได้หลายปัจจัย เริ่มตั้งแต่สภาพอากาศ ความชื้น พื้นที่มีน้ำท่วมขัง ขาดการสุขาภิบาลที่ดีทำให้ลูกม้าแรกเกิดมีพยาธิในลำไส้ในปริมาณมาก โดยเฉพาะอาการท้องเสียของลูกม้า สามารถพบได้บ่อยในช่วงฤดูฝน

ผสบ.กสช.๑ กส.ทบ. จึงได้ให้ความสำคัญต่อบัญชีดังกล่าวทั้ง ๒ ข้อ มีสภาพแวดล้อมและการจัดการเป็นปัจจัยที่กระตุ้นทำให้เกิดอาการดังกล่าว ซึ่งมีผลต่อตัวลูกม้าเป็นอย่างมาก ผสบ.กสช.๑ กส.ทบ. จึงจำเป็นต้องให้ความรู้ความเข้าใจและค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหามาเบื้องต้นหากพบการผิดปกติของลูกม้าเกี่ยวกับอาการดังกล่าวให้แก่มากำลังพล ผสบ.๖ โดยเฉพาะกำลังพลในกลุ่มที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลลูกม้าแรกเกิด เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อลูกม้าแรกเกิดให้น้อยที่สุด

๒.๓. กรอบแนวคิดหรือการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

๒.๓.๑ ช่วงระยะเวลาการเกิดของลูกม้า

๒.๓.๒ การวิเคราะห์ปัญหา

๒.๓.๒.๑ ห้วงระหว่างเดือน มี.ค. - เม.ย. มักพบลูกม้าเกิดภาวะลมร้อน มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

๒.๓.๒.๑.๑ สภาพอากาศที่ร้อนจัด

๒.๓.๒.๑.๒ แม่ม้าไม่สมบูรณ์ลูกม้ารับน้ำนมจากแม่ไม่เพียงพอ

๒.๓.๒.๑.๓ ไม่มีน้ำสะอาดที่เพียงพอ และไม่มีการเสริมเกลือแร่

๒.๓.๒.๑.๔ สภาพโรงเรือนที่อากาศไม่ถ่ายเท และระบายอากาศได้ไม่ดี

๒.๓.๒.๑.๕ ผู้เลี้ยงไม่สามารถแก้ไขปัญหากหากเกิดภาวะลมร้อนในลูกม้าได้อย่างถูกต้อง

๒.๓.๒.๒ ห้วงระหว่างเดือน พ.ค. - ก.ย. มักพบลูกม้ามีอาการท้องเสีย มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

๒.๓.๒.๒.๑ พื้นที่เลี้ยงม้าน้ำท่วมขัง ไม่สามารถระบายน้ำได้

๒.๓.๒.๒.๒ ได้รับอาหารหยาบอ่อนเกินไป หรือรับอาหารที่เป็นเชื้อรา

๒.๓.๒.๒.๓ การสุขาภิบาลภายในพื้นที่เลี้ยงลูกม้าไม่สะอาด

๒.๓.๒.๒.๔ ลูกม้ารับนมที่เหลือจากแม่ม้าไม่เพียงพอ

๒.๓.๒.๒.๕ แม่ม้าสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง หรือป่วย

๒.๓.๒.๒.๖ คอกม้าไม่เพียงพอต่อการหมุนเวียนหรือพักคอก

๒.๓.๒.๒.๗ พื้นผิวรางน้ำรางอาหารเป็นที่สะสมของเชื้อรา

๒.๓.๓ สาเหตุของการเลือกปัญหา การลดอัตราการเกิดภาวะลมร้อน และอาการท้องเสียในลูกม้าแรกเกิด

เนื่องจากสภาพแวดล้อม และสภาพภูมิศาสตร์ ใน ผสบ.กสข.๑ กส.ทบ. มีผลต่อการจัดการกับลูกม้า โดยเฉพาะในช่วง มี.ค. - เม.ย. ซึ่งเป็นช่วงทำให้เกิดภาวะลมร้อนแก่ลูกม้ามากที่สุด และถัดมาคือช่วงเดือน พ.ค - ก.ย. ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝน จะพบลูกม้ามีอาการท้องเสียมากที่สุด ซึ่งพบว่าทั้ง ๒ ช่วงนี้คือช่วงเวลาวิกฤต เพื่อให้กำลังพลตระหนักถึงผลกระทบที่มีต่อลูกม้า จึงจำเป็นต้องให้กำลังพลมีความรู้ความเข้าใจ รับผิดชอบต่อแนวทางป้องกัน และการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง และทันที่

๒.๔ วัตถุประสงค์ของการพัฒนา

- ๒.๔.๑ ค้นหาสาเหตุรวมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหา
- ๒.๔.๒ ลดโอกาสสูญเสียชีวิตลูกม้าระหว่างปี
- ๒.๔.๓ เพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงดูและการสัตวบาล

๒.๕ แนวทาง/วิธีการปรับปรุงและพัฒนา

๒.๕.๑ การเกิดภาวะลมร้อนในลูกม้าแรกเกิด

๒.๕.๑.๑ ดำเนินการจัดซื้อเครื่องไฮโกรมิเตอร์ (hygrometer) สำหรับใช้เฝ้าตรวจอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศ เพื่อเฝ้าระวังการเกิดภาวะลมร้อนในลูกม้าระหว่างวัน หากพบว่าสภาพอากาศมีอุณหภูมิมากกว่า ๓๘ องศาเซลเซียส และความชื้นสัมพัทธ์มากกว่าร้อยละ ๖๐ จะดำเนินการนำลูกม้าขึ้นจากแปลงและให้นำลูกม้าเข้าไปในคอกที่ร่ม จากนั้นเปิดพัดลมระบายอากาศและเปิดสปริงเกอร์พ่นน้ำบริเวณหลังคาของโรงเรือนลดความร้อนภายในโรงเรือน

๒.๕.๑.๒ ดำเนินการใช้เทอร์โมมิเตอร์ (thermometer) ตรวจวัดอุณหภูมิของลูกม้า วันละ ๒ ครั้ง หากพบว่าอุณหภูมิ ๓๙ องศาเซลเซียส จะรีบดำเนินการ Cool Down (ลดอุณหภูมิภายในร่างกายให้ลูกม้า) ด้วยการอาบน้ำ หรือ ใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดตัวให้ลูกม้าตั้งแต่ช่วงคอจนถึงท้ายม้า เพื่อให้อุณหภูมิในตัวลูกม้าลดลงโดยเร็วที่สุด เพื่อป้องกันการเป็นไปของโรคลมร้อน

๒.๕.๒ อาการท้องเสียในลูกม้าแรกเกิด

๒.๕.๒.๑ เนื่องจากสภาพพื้นที่ของ ผสบ.กสข.๑๖ เป็นพื้นที่ลาดเขาทำให้เวลาฝนตกน้ำจะพัดพาไหลผ่านลงมาในพื้นที่ของคอกเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค เมื่อลูกม้าได้ทะเล็มหญ้าบนพื้นดินทำให้ลูกม้าได้รับเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย ผสบ.กสข.๑๖ จึงดำเนินการจัดการแปลงทะเล็มหญ้าหมุนเวียน และจัดการทางน้ำไม่ให้น้ำท่วมขัง เพื่อลดการสะสมของสิ่งสกปรกและเชื้อโรค

๒.๕.๒.๒ จัดสร้างจุดรวบรวมมูลม้าให้อยู่ในพื้นที่ต่ำกว่าคอกเลี้ยงลูกม้าแรกเกิด และดำเนินการเก็บมูลม้าจากจุดรวบรวมออกจากพื้นที่เป็นประจำทุกสัปดาห์

๒.๕.๒.๓ ปรับปรุงรางน้ำรางอาหารเป็นแบบวัสดุปูนขัดมัน และมีช่องทางการระบายสิ่งสกปรกออกเพื่อไม่ให้เป็นที่สะสมของเศษอาหาร

๒.๕.๒.๔ นำหญ้าฟ่อนแห้งส่งตรวจหาปริมาณเชื้อรา ในแต่ละล็อตการผลิตเพื่อทราบปัญหาและแนวทางการผลิตหญ้าฟ่อนแห้งที่เหมาะสมต่อม้า

๒.๕.๒.๕ จัดการปลูกหญ้าแปลงทะเล็ม และแบ่งแปลงทะเล็มเพิ่มขึ้น เพื่อหมุนเวียนในการปล่อยม้าลงแปลงทะเล็ม และลดการสะสมของสิ่งสกปรกและเชื้อโรค

๒.๖ ตัวชี้วัดผลสำเร็จ

๒.๖.๑ จัดทำแบบประเมินกำลังพล คอกแม่ม้าอุ้มท้อง/เลี้ยงลูก และม้าสีแซม ว่ามีความรู้ความเข้าใจ
หลังจากการปฏิบัติตามแนวทาง หรือไม่

๒.๖.๒ ประเมินอัตราการสูญเสีย

- อัตราการสูญเสียจากภาวะลมร้อนในลูกม้าที่เกิด ในห้วงเดือน มี.ค. - เม.ย. ซึ่งมีลูกม้าแรกเกิด จำนวน
๒๕ ตัว ต้องสูญเสียไม่เกินร้อยละ ๔ ($๑ \times ๑๐๐ = ๔\%$ หรือ ไม่เกิน ๑ ตัว)

๒๕

- อัตราการสูญเสียจากอาการท้องเสียในลูกม้าที่เกิด ในห้วงเดือน พ.ค.- ก.ย. ซึ่งมีลูกม้าแรกเกิด จำนวน
๒๔ ตัว ต้องสูญเสียไม่เกินร้อยละ ๖.๗ ($๑ \times ๑๐๐ = ๔.๑๖\%$ หรือ ไม่เกิน ๑ ตัว)

๒๔

หมายเหตุ * ค่าเฉลี่ยลูกม้าเกิด ในห้วงเดือน มี.ค. - เม.ย. จำนวน ๒๕ ตัว

** ค่าเฉลี่ยลูกม้าเกิด ในห้วงเดือน พ.ค. - ก.ย. จำนวน ๒๔ ตัว

๒.๗ ผลผลิต/ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน

๒.๗.๑ ทราบสาเหตุการสูญเสียของลูกม้าแรกเกิดในห้วงเดือน มี.ค. - เม.ย และ พ.ค. - ก.ย.

๒.๗.๒ เพิ่มโอกาสในการผลิตลูกม้า

๒.๗.๓ กำลังพลที่ฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหา และแนวทางการป้องกัน

๒.๘ การเรียนรู้ที่ได้จากการทำโครงการและการขยายผล

๒.๘.๑ สามารถวางแผนปรับปรุงการจัดการฟาร์มม้า ให้เหมาะสมต่อสภาพภูมิอากาศ และพื้นที่มากขึ้น

๒.๘.๒ การขยายผลการปรับปรุง ทำโดยการ จัดฝึกอบรมผ่านทางวิทยากร และการปฏิบัติจริงในกลุ่มกำลังพล
ที่รับผิดชอบ และกำลังพลที่มีความสนใจ